

vivat academia

tijdschrift van het Verbond der Vlaamse Academici
driemaandelijks nr 100 september 1998

Inhoud

Is dit de laatste VIVAT?	1
Rede op de Guldensporenherdenking te Brugge	2
Studium generale: Wetenschap en Samenleving	14
Feest-Meeting: Vlaanderen Staat in Europa	16

Tot uw dienst: de leden van het hoofdbestuur.

Algemeen Voorzitter:

Prof. Matthias Storme, Zuidbroek 49, 9030 Mariakerke

Algemene Ondervoorzitters:

Lic. Gwij Steel, Fort Lapin 41, 8000 Brugge

Lic. Milka Grela, Carnegielaan 47, 3500 Hasselt

Algemeen Secretaris:

Lic. Machteld Lenoir, Vlamingdam 2, 8000 Brugge

Algemeen Penningmeester:

Lic. Fernand Smets, Oostvaardijk 17, 2830 Willebroek

Bestuursleden:

Prof. Robert Vandenbergh, Kortrijksesteenweg 801, 9000 Gent

Ir. Marc Van Dongen, Bredabaan 764, 2170 Merksem

Apr. Elisabeth Verbruggen, Constant Van Goeystraat 71, 2070 Zwijndrecht

Ph. D. Rita Wardenier, Weststraat 14, 8340 Damme

IS DIT DE LAATSTE VIVAT ?

Het vendel moet marcheren.

Want Vlaanderen is in nood.

Geef ons de boer zijn duiten

Dat kan geen zonde zijn.

Waarde vrienden Vlaamse academici,

Voor U ligt het honderdste nummer van Vivat. Na een reeks goed gevulde nummers met stevige bijdragen, is het maar dunnetjes. Nochtans ontvingen wij voldoende interessante bijdragen om U een nummer van 100 bladzijden te serveren. Maar dat kost geld. En dat is er niet.

De wijzigingen in de subsidiëring (voor een erkenning als "vereniging" moet men 100 afdelingen hebben, als "dienst" moet men professionele diensten aanbieden aan niet-leden) maken dat het VVA nationaal omzeggens geen werkingsmiddelen heeft andere dan het lidgeld, en tijdelijk een halftijdse medewerker. De onzekerheid over de resterende subsidie heeft het moeilijk gemaakt het secretariaat op stevige leest te schoeien; dat is nu voorbij en weer op poten voor enkele jaren. Wij danken het Algemeen Nederlands Zangverbond van harte voor het interessante aanbod dat zij ons daarbij deden. Door de ruimte te delen is het algemeen secretariaat nu in feite voltijds bemand.

Maar met 200 frank per lid kunnen wij onmogelijk een behoorlijk tijdschrift bieden aan onze leden. Nochtans waren er ook op dat vlak de jongste tijd interessante perspectieven. Vivat Academia zou, zonder teveel eigenheid te moeten inleveren, kunnen samenwerken met tijdschriften van verwante organisaties. Een dynamische ploeg staat klaar. Maar Vivat kan maar meedoen indien er ook financieel een zekere inbreng is.

Op de Centrale Raad te Bokrijk werd beslist het lidgeld voor VVA-nationaal te verhogen om de kwaliteit van het tijdschrift te verbeteren. In september moet de Centrale raad die beslissing uitvoeren. Ik hoop op begrip. Indien dat er niet is, zal dit het laatste nummer zijn van Vivat. Misschien zullen wij dan aan de leden die dat wensen wel, tegen afzonderlijke betaling, een abonnement op een goed tijdschrift kunnen aanbieden. Maar de band met de leden zal niet dezelfde zijn. En misschien komt ook dat tijdschrift er dan niet. Het zou jammer zijn voor de Vlaamse academici. Wij hebben nog een taak te vervullen. Zijn wij academici of kruideniers?

*Uw dw. voorzitter
prof. Matthias E. STORME*

Rede op de Guldensporenherdenking

Brugge 10 juli 1998

Door prof. Matthias E. Storme, voorzitter VVA en OVV.

Weledelgestrenghe Heer Burgemeester van Vlaanderens aloude hoofdstad en hanzestad,
Vlaamse vrienden,

Honderd jaar geleden, in 1898, werd de Gelijkheidwet goedgekeurd, de wet die de gelijkwaardigheid vastlegde tussen de nederlandse en de franse tekst van de wetgeving. Het was de eerste maal sinds het ontstaan van de Belgische Staat dat er altans op papier een gelijke status werd gegeven aan het Nederlands. Het was een van de grote symbolische stappen in de Vlaamse ontvoogding. Het was tevens de allereerste stap in het uiteenvallen van de Belgische Staat, aangezien de gelijkheid van het Nederlands door de franstaligen nooit is aanvaard - *la Belgique sera latine ou elle ne sera pas* -.

Het is deze niet-aanvaarding van de gelijkwaardigheid van het Nederlands, of moet ik zeggen de onkunde tot de openheid voor andere talen, openheid waarin de Vlamingen vooralsnog van niemand lessen te leren hebben, die geleid heeft tot de vraag van de franstaligen naar de indeling van de Belgische Staat in taalgebieden, dit om Wallonië toe te laten zich in het Frans op te sluiten. Het is dat wat geleid heeft naar de taalwetgeving als bescherming tegen franstalig imperialisme, want *“entre le fort et le faible, c'est la loi qui libère et la liberté qui opprime”*. Het is dat wat geleid heeft tot het ontstaan van eigen Vlaamse instellingen, in Brussel of voor het hele Vlaamse land. Het is dat wat de Vlaamse natievorming, die volkomen normaal is, maar daarom nog niet gepredestineerd, onontkoombaar heeft gemaakt.

Honderd jaar na de gelijkheidswet zijn er talloze situaties in België waarin het Nederlands nog steeds niet gelijk wordt behandeld.

Honderd jaar later staat zelfs de formele gelijkheid van het Nederlands op het spel, en dreigt alles wat we in België hebben veilig gesteld in Europa verloren te gaan doordat Vlaanderen geen rechtstreekse stem heeft in Europa en om haar belangen te verdedigen afhankelijk blijft van een Belgische administratie, geleid door Vlamingen zonder Vlaams gevoel. Reeds nu heeft de Belgische overheid op meerdere vlakken het Nederlands ook officieel tot een tweederangstaal laten degraderen. Op dit ogenblik zet de federale regering de stappen om Vlaanderen weer kleiner te krijgen, met het excuus van een veroordeling van België door het Europees Gerechtshof gisteren wegens niet-tijdige invoering van het gemeentelijk kiesrecht voor onderdanen van de andere Europese lidstaten (richtlijn van 19 december 1994).

Sta mij toe omwille van de aktualiteit ervan even de leugens en halve waarheden te doorprikken die rond deze zaak worden verteld.

Eerste leugen. De Vlaamse beweging is anti-Europees. Welnu, de Vlaamse beweging is niet anti-Europees. Geen land in Europa is gedurende de hele tijd van het Europees project zo Europees gezind geweest als Vlaanderen. Wanneer de laatste jaren ook in Vlaanderen kritische stemmen opgaan over de Europese constructie, dan heeft dat alles te maken met het democratisch deficit en het niet respekteren door Europese instellingen van zijn eigen beginselen, met name het subsidiariteitsbeginsel. Dan is het omdat Europa meer en meer wordt aangetast door de Belgische ziekte. Dan is het omdat men meer en meer miskent dat men niet kan vragen Europeër te worden, wanneer dat Europeër zijn niet slaat op een Europese identiteit, en geen andere inhoud heeft dan de globale eenheidsworst. Dan is het omdat men meer en meer miskent dat die Europese identiteit er precies in bestaat dat enerzijds op voet van gelijkheid ruimte wordt gegeven aan de nationale kulturen en anderzijds Europa zich van niet-Europa onderscheidt door een ten dele gemeenschappelijke cultuur, die van het Grieks-Romeins-Germaans-Kristelijk avondland. Wanneer wij voor Europa zijn, dan is het omdat Europa zichzelf moet blijven in de wereld, en om de Europese verworvenheden, waaronder de vrijheid van de liberaaldemocratische rechtsstaat, te verdedigen, ook in de botsing met andere beschavingen die deze niet erkennen. Als Europa daar niet toe dient, dient het tot niets. Wij blijven geloven in Europa, maar in een Europa dat de grenzen van de nationale kultuurgebieden eerbiedigt.

Tweede leugen. Vlaanderen wil zich opsluiten in zichzelf. Welnu, Vlaanderen heeft zich nooit opgesloten in zichzelf. Het werd in het verleden vaak door anderen opgesloten, en het resultaat is nu nog steeds een anders onbegrijpelijke angst voor zelfbestuur. Naar het woord van Vaclav Havel zijn wij “net gevangenen die gewend zijn geraakt aan de gevangenis en die, als ze plotsklaps in vrijheid worden gesteld, niet weten hoe ze met die vrijheid moeten omgaan omdat ze voortaan hun eigen beslissingen moeten nemen”. Als men iets aan Vlaanderen kan verwijten is het niet een gebrek aan openheid voor andere kulturen, maar een gebrek aan zelfrespekt en een gebrek aan moed tot vrijheid. In geen land van Europa is de kennis van vreemde talen zo ruim en de toeschietelijkheid om de taal van de gast te spreken zo groot. Wij zijn daarbij zelfs te braaf, en het kan misschien geen kwaad er hier op te wijzen dat Salamanca in 2002 in het Spaans zal optreden, en te hopen dat Brugge de wereld diets zal maken dat het hier *Dutch first* is. Wij hebben noch van de Walen, noch van enig ander volk in de Europese Unie lessen te krijgen in openheid en gastvrijheid. Géén van hen zou thuis dulden wat zij van ons eisen. Maar niemand kan blijvend vriendelijk zijn tegen zijn buurman, wanneer die voortdurend probeert een stuk van zijn huis in te palmen. Wij hebben al te veel geduld gehad met koekoeksjongen die onze nesten, de Vlaamse gemeenten aan de taalgrens en rond Brussel, inpalmen. Is het dan maar niet normaal dat wij voor deelname aan het bestuur eisen stellen die overal vanzelfsprekend zijn, zoals met name kennis van de taal van het land, dit is Nederlands? Kijk naar de wandschildering hier links van mij in deze prachtige zaal met het citaat uit de tekst van 13 juni 1360: *“Dat alle koopmanne van der duytscher tonghe zijn vry te commenen te varen te blivene int land.”* Reeds in de Middeleeuwen was elke koopman hier welkom, mits hij onze taal sprak. En spreekt het niet vanzelf in een democratie dat deelname aan het bestuur ook vereist dat men onderworpen is aan de belastingbevoegdheid van dat bestuur?

Derde leugen. De waarborgen die de Vlaamse beweging vordert bij de invoering van het eurokiesrecht zijn in strijd met het Europees recht. Welnu, deze voorwaarden kunnen verwoord worden op een wijze die volledig in overeenstemming is met het Europees recht.

Een gewaarborgde vertegenwoordiging en een blokkeringsminderheid voor de Vlamingen in de Brusselse Gewestraad en in de gemeenteraden van de 19 Brusselse gemeenten is niet in strijd met het Europees recht. Ook de afschaffing van de Brusselse gemeenten is niet in strijd met het Europees recht;

Overheveling van de gemeente- en gemeentekieswet naar de deelstaten is niet in strijd met het Europees recht; in tegendeel is de weigering daarvan het breken van beloftes uit het Sint-Michielsakkoord;

- Wanneer omwille van de democratie voor kiesrecht wordt vereist dat men afstand doet van de vrijstelling van gemeentelijke inkomstenbelasting, is dit niet in strijd met het Europees recht, voor zover dit geldt voor iedereen die wordt ingeschreven op de kiezerslijst (Belgen inbegrepen);

- Het eisen van een behoorlijke kennis van het Nederlands om zitting te kunnen hebben in een gemeenteraad of schepencollege in het Nederlands taalgebied, en zelfs om te mogen kiezen, is niet in strijd met het Europees recht, mits die voorwaarde ook aan de Belgen wordt opgelegd;

- Het vereisen van een voldoende verblijfsduur in de desbetreffende gemeente om te mogen kiezen en verkozen te worden (bv. 6 jaar), is niet in strijd met het Europees recht, voor zover die vereiste ook geldt voor de Belgische kiezers. Mits het ook voor Belgen geschiedt, kan m.i. zelfs een voldoende verblijfsduur in het nederlands taalgebied kan worden vereist;

Een verblijfsduur in de betrokken gemeente mag bovendien in een beperkt aantal gemeenten worden ingevoerd op grond van artikel 12 van de Europese Richtlijn zelf. De Belgische regering heeft verklaard dat ze dat alleen zal doen in gemeenten met meer dan 20 % niet-Belgische EU-burgers, doch die beperking staat niet in de Richtlijn. Het is enkel een intern Belgisch zwichten van de Belgische regering voor de franstalige eisen. Uitgaande van de tekst van de Richtlijn zelf kan de verblijfsvereiste van 6 jaar overal worden opgelegd waar de integriteit van het Nederlandse taalgebied of de positie van het Nederlands wordt bedreigd, d.w.z. in alle gemeenten waar het percentage niet-nederlandstaligen voldoende hoog is.

Wanneer federale machthebbers stelt dat de Richtlijn moet worden uitgevoerd, is dit totaal naast de kwestie. De vraag is niet of de richtlijn moet worden uitgevoerd, maar of dit moet gebeuren volgens de voorwaarden van de PRL-FDF, dan wel volgens de voorwaarden van de Vlaamse beweging of van de CVP-fractie in het Vlaams Parlement. De zogezegde Vlamingen in de federale regering kiezen voor de PRL-FDF en daarmee voor :

- het in de steek laten van de Brusselse Vlamingen;

- het bevorderen van het franstalig imperialisme in Vlaams-Brabant.

De federale regering gaat nu de grondwet in FDF-zin wijzigen met partijen die in Vlaanderen geen meerderheid van de kiezers vertegenwoordigen of desnoods zelfs de grondwet naast zich neerleggen. In een normaal land - maar wij zijn geen normaal land -, in een normaal land wordt een regeringsleider die dit doet, de volgende dag afgezet.

Vierde leugen. Men verstoppt zich achter Europa om zijn eigen verantwoordelijkheid te ontvluchten. Geen enkele Europese regel waartegenover de Vlaamse Beweging kritisch staat werd beslist zonder de instemming van de Belgische regering. Om de ratifikatie van het Verdrag van Maastricht te bekomen, dit tegen de Raad van State in (die stelde dat eerste de Grondwet moest worden aangepast), heeft de regering beloofd om 1) bij de nadere uitwerking van dit kiesrecht in de richtlijn de nodige waarborgen te bedingen voor de integriteit van het Nederlandse taalgebied en de positie van de Vlamingen te Brussel en 2) het St-Michielsakkoord uit te voeren (defederalisering van de gemeente- en provinciewetgeving). De regering heeft in 1994 ingestemd met een richtlijn die géén rekening houdt met de door het Vlaams Parlement vereiste waarborgen (motie van 30 juni 1994). Van de defederalisering van de gemeente- en provinciewetgeving is na jaren nog steeds geen werk gemaakt ... Dat komt ervan als men de problemen maar wil oplossen "wanneer ze zich stellen". Wie denkt men een rad voor de ogen te draaien als men zich achter Europa verstoppt ? Niet Europa is een probleem voor Vlaanderen, maar Belgische zogenaamd federale instellingen die ons verhinderen onze stem in Europa en de wereld te laten horen.

En daarnaast ook een gebrek aan zelfrespekt. U kon het vorige week nog in de krant lezen : Vlaanderen is onvoldoende bekend ik het buitenland, ondanks al onze troeven. En de twee hoofdredenen zijn duidelijk : enerzijds de tegenkanting door de zogenaamd federale instellingen, anderzijds het gebrek aan zelfrespekt. Internationale verhoudingen zijn verhoudingen tussen naties. Als men niet de moed heeft zichzelf als natie te presenteren, speelt men niet mee. Laat ons er dan ook in Godsnaam mee ophouden om Vlaanderen, ons "land", te degraderen tot een regio. Ik herinner me het antwoord van een Schotse vriend aan wie ik de felicitaties overmaakte na het referendum waarin Schotland zich vrij heeft gekozen, felicitaties uit Vlaanderen die Schotland welkom heetten in het Europa van de regio's. Het antwoord was boos : Schotland is geen regio, het is een land met regio's. Vlaanderen ook. Denk aan het Ierse vrijheidslied *no longer a province be, a nation once again*. Ik hoop dat U bij de voorbereiding van Brugge 2002 daarmee rekening zal houden.

Vijfde leugen. Het volstaat dat de Vlamingen wat meer inspanningen zouden doen om Europese burgers tegemoet te treden. Al die taalwetten zijn overbodig. Meer Vlaamse bevoegdheden hoeven niet. U hoeft maar wat meer rond Brussel te vertoeven om te weten dat dit een leugen is. De meeste Europese burgers hebben helemaal niet de intentie eerbied te hebben voor hun gastland Vlaanderen. Slechts een piepkleine minderheid kent Nederlands, terwijl elke doorsnee Marokkaanse of Turkse migrant in Vlaanderen dat wel behoorlijk kent. Niet de Vlamingen weigeren de dialoog, maar zij die geen Nederlands willen kennen. Vlaanderen heeft niet dezelfde

wapens als de andere Europese naties, omdat het niet de macht van het getal heeft op Europees vlak. Vlaanderen heeft zelfs niet de instrumenten die andere minder talrijke naties in Europa wel hebben : zelfbestuur. Het is hypocriet om de Vlamingen te verwijten dat ze onvoldoende aan integratie van Europese burgers doen, wanneer men de instrumenten daarvoor weigert toe te kennen aan de Vlaamse overheid, en zelfs bestaande instrumenten, zoals de inburgeringseis voor nationaliteitsverwerving afschaft. Met openheid heeft dit alles niets te maken, met het recht van de qua aantal in Europa sterkste des te meer.

Wil Vlaanderen overleven, dan moet het zelf alle bevoegdheden hebben om aan de taalgrens in de Vlaams-Brabantse gordel een beleid te kunnen voeren. Of er faciliteiten worden toegekend en welke, dient Vlaanderen zelf te bepalen. Hoe het anderstalig onderwijs eruit ziet, dient Vlaanderen zelf te bepalen. Hoe de gemeentelijke organen worden verkozen moet een Vlaamse bevoegdheid zijn. En daarmee heb ik niet gezegd dat er géén faciliteiten mogen zijn, géén eurokiesrecht en géén anderstalige scholen, maar wel dat dit een binnenlandse aangelegenheid is, en dat dit in functie van de Vlaamse noden en belangen dient te worden bepaald, gedoseerd en gecontroleerd.

Je kan onmogelijk de Israëliische nederzettingenpolitiek veroordelen en de faciliteiten zoals ze nu bestaan verdedigen. Omgekeerd kan je onmogelijk het bestaansrecht van Israël verdedigen als een land voor het joodse volk waarin het thuis kan zijn zonder te verdrinken in de zee der Arabische burenen, en het bestaansrecht van Vlaanderen als een land waar de Vlamingen thuis zijn ontkennen. Weigeren te erkennen dat het Vlaamse volk, zoals elk volk, recht heeft op een eigen huis, heeft niets te maken met echt multikulturalisme, maar alles met een cultureel-ekonomische overheersing van de sterkste. De Vlaamse natievorming is dan ook een democratisch projekt, een projekt tegen cultureel en ekonomisch imperialisme.

Dat wil niet zeggen dat alle bevoegdheden op het Vlaamse niveau moeten worden uitgeoefend. Belangrijke bevoegdheden horen ook op een lager niveau, dat van de gemeenten, of een hoger, dat van de Europese Unie, te liggen. Gezamenlijk beleid met Nederland moet worden uitgebouwd. Maar het zwaartepunt van het maatschappelijk projekt dat democratie heet, regering van het volk, kan vandaag slechts op Vlaams niveau liggen. Enkel zo kan een einde worden gemaakt aan de Belgische ziekte.

Voordurend stellen wij vast dat een behoorlijk beleid niet mogelijk is op federaal vlak. Voordurend worden federaal beslissingen genomen en hervormingen ingezet die niet beantwoorden aan de Vlaamse noden : zie het beleid inzake werkloosheid, gezondheid, begroting, federaal gebleven vervoersinfrastructuur (spoorwegen, luchthaven van Zaventem), telekommunikatie, bepaalde aspecten van de justitie,... Vlaamse en Waalse noden zijn verschillend, en halsstarrig weigeren om een verschillend beleid toe te laten houdt beiden ziek.. Niet dat wij aan de Walen onze wil willen opleggen. Het beleid dat Vlaanderen wil is niet noodzakelijk het beleid dat in Wallonië moet worden gevoerd. Maar het is niet aanvaardbaar dat Vlaamse *welvaart wordt geblokkeerd doordat zogenaamd federale* maatregelen blokkeren die Vlaanderen op een democratische wijze wenst door te voeren. Moet ik nog herinneren aan de

veto's tegen de Vlaamse banenplannen, de vermindering van de vennootschapsbelasting, de hervorming van de erfenisrechten, de lineaire lastenverlaging, aan de tegenwerking tegen Telenet Vlaanderen, de arrondissementsrechtbank en de Vlaamse zorgverzekering, aan het gefoefel met de Generale ?

Meer nog, beslissingen op federaal niveau worden zelfs niet eens genomen in het belang van Wallonië, maar enkel om ervoor te zorgen dat een verdere Vlaamse autonomie wordt tegengehouden. Regelmatig worden op federaal vlak beslissingen genomen met als hoofddoel : grotere centralisatie van de macht, de grenzen tussen de taalgebieden negeren, de kommunautarisering van iets onmogelijk maken ...

En het gaat bij dit alles wel degelijk om de echte problemen, niet om kommunautaire problemen, maar om problemen die door het gedwongen huwelijk met Wallonië niet op een normale manier kunnen worden opgelost. En wij Vlaamse verenigingen hebben genoeg van die kontrafederale blokkering.

- Want inderdaad, België *is* geen federale structuur. Dat is de zesde leugen van vandaag. België is geen federaal land, omdat in een federaal land de federale bevoegdheden bij meerderheid worden uitgeoefend. Maar het alternatief van het gebruik van de Vlaamse meerderheid in België bestaat niet meer. Het heeft eigenlijk nooit bestaan, omdat er altijd teveel Vlamingen geweest zijn die omwille van de lieve vrede met de franstaligen hebben meegedaan. En diegenen die pleiten voor het gebruik van de Vlaamse meerderheid zijn meestal ook diegenen wiens partijen die meerderheid nooit hebben willen gebruiken, ja ze grondwettelijk hebben verkwaanseld.

- België *is* ook geen konfederatie. Het is geen konfederatie omdat daarin een meningsverschil tussen de delen meebrengt dat elk deel autonoom beslist; de konfederale instellingen hebben slechts bevoegdheden voor zover en zolang men hetzelfde beleid wil.

- België *is* iets anders, namelijk een kontrafederatie. De kontrafederatie heeft wel wat gemeen met de konfederatie, maar het beslissingsmechanisme is omgekeerd. In een kontrafederatie kan niets beslist worden als beiden het niet eens zijn, en kan er dus geen beleid worden gevoerd....

Meer nog, België bestaat niet meer. Het is geen vaderland, maar een kontrafederale structuur van twee ééntalige landen - wat Vlaanderen betreft met uitzondering van de 19 Brusselse gemeenten, grotendeels verfranst ten gevolge van anderhalve eeuw verknechting - en van een stuk oorlogsbuit van een derde land uit een vervlogen oorlog. Er is geen Belgische realiteit meer waarbinnen een democratisch funktionerende federale staat mogelijk is. België is niet gestorven omdat de Vlaamse natievorming al eeuwen in de sterren geschreven stond, of omdat de Vlamingen biologisch een apart volk vormen. België is gestorven omdat de kultuurverschillen zo groot zijn geworden en het respect voor het Nederlands en zijn taalgebied bij de franstaligen zo klein is gebleven. België is gestorven door een gebrek aan reciprociteit. De Vlaamse staatsvorming is onvermijdelijk geworden, niet omdat de Vlamingen over alles hetzelfde

denken, maar juist omdat zij een kader willen scheppen waarbinnen zij van mening kunnen verschillen en de democratie kunnen laten spelen. Zij is dat niet omdat in Vlaanderen alles beter is, maar omdat wij een kader nodig hebben waarin een democratische besluitvorming mogelijk is, in plaats van een kontrafederale besluitvorming gebaseerd op grote compromissen tussen machtspartijen gesloten in konklaven.

Wij wensen eindelijk eens in een normaal land te leven, een land dat behoorlijk bestuurd wordt, waar er een voldoende graad van kulturele homogeniteit is zoals vereist als draagvlak voor de democratie - niet een volstreekte, wel een voldoende - waar het voor de democratie openbaar leven mogelijk is omdat men, letterlijk of figuurlijk, dezelfde taal spreekt, en waar de verhoudingen tussen de delen gebaseerd zijn op reciprociteit. Een voldoende homogeniteit om een natie te vormen veronderstelt niet noodzakelijke een "etnische" homogeniteit, maar wel een kulturele homogeniteit. Het etnische element kan daarbij een rol spelen, maar het is niet het enige. Het geloof in éénzelfde grondwet daarentegen, het zgn. *Verfassungspatriotismus*, dat bij ons ook in rood-groene kringen opgeld maakt, en in Frankrijk onder "republikeinse waarden" wordt begrepen, kan die voor de ontwikkeling van de gemeenschap vereiste homogeniteit niet brengen. Een gemeenschap vormt men niet alleen met zijn verstand en geldbuidel, maar ook en vooral met zijn hart en zintuigen. *Zusammengehören heisst zunächst sich zusammen hören* (P. SLOTERDIJK, *Im selben Boot. Versuch über die Hyperpolitik*, 21) : samenhorigheid veronderstelt dat men bij voorkeur letterlijk, maar minstens figuurlijk dezelfde taal spreekt.

Laat U ook niet inpakken door de jongste strategie van verknechting die wordt gebruikt : de kulpabilisering. Waar argumenten ontbreken, komen de verdachtmakingen boven. Laat U niet in de war brengen door beschuldigingen van kollektief egoïsme. Solidariteit is het toverwoord dat echte gemeenschapsvorming moet verhinderen. Géén solidariteit zonder soevereiniteit, replikeerde onlangs terecht Ludo Abicht. En er is nog niemand in geslaagd mij uit te leggen waarom wij aan de franstaligen in België meer solidariteit verschuldigd zouden zijn dan aan de rest van Europa, en waarom alleen wij voor die solidariteit zouden moeten opdraaien. Zijn we die misschien verschuldigd voor de grote eerbied die zij aan de dag hebben gelegd voor onze taal en onze cultuur, of mogen we misschien eerst eens eisen dat er een einde komt aan de huisvredebreuk in Vlaams-Brabant en de achterstelling van het Nederlands te Brussel ?

Wij vragen geen utopie, maar gewoon een eigen land en zelfbestuur zoals de meeste volkeren in Europa een eigen land en zelfbestuur hebben. Er is geen enkele reden waarom Vlaanderen niet het statuut zou hebben van de andere Europese lidstaten. De meerderheid van de staten in Europa is pas in de laatste honderdvijftig jaar ontstaan. Als wij in de twintigste eeuw niet het recht hadden om dit de Noren, de Finnen, de Ieren, de Polen, de Tsjechen, de Slowaken, de Kroaten, de Slovenen, de Albanezen, de Letten, de Litouwers, de Esten, de Oekraïners en binnenkort de Schotten te ontzeggen, dan is er ook geen recht dat dit de Vlamingen kan ontzeggen. Al die volkeren heeft men ook niet kunnen verplichten om in het keurslijf van zogenaamd federale staten verder te leven. Mag ik de huidige Minister van Justitie citeren, in Vlaamser dagen misschien : "*wij moeten onze Waalse vrienden voor de keuze plaatsen : ofwel doe je mee, ofwel doe je niet mee en dan gaan we alleen*".

De rest van de wereld beseft dit meer en meer. Overal immers bestaat de tendens tot uiteenvallen van koloniale multikulturele staten. Eerst daardoor is een nieuwe gemeenschapsvorming mogelijk in dit tijdperk van globalisering. Wij hebben geen enkele reden om dit proces tegen te houden, alleen is waakzaamheid geboden over de wijze waarop het zal gebeuren. In het Amerikaanse Ministerie van Buitenlandse Zaken is het scenario voor het uiteenvallen van België al geschreven. Men is enkel nog te beleefd om het in de premier zijn gezicht te zeggen.

Het alternatief van het gebruik van de Vlaamse meerderheid in België bestaat niet meer. Het heeft nooit bestaan, omdat er altijd teveel Vlamingen geweest zijn die omwille van de lieve vrede met de franstaligen hebben meegedaan. En diegene die pleiten voor het gebruik van de Vlaamse meerderheid zijn in grote meerderheid ook diegenen wiens partijen die meerderheid nooit hebben willen gebruiken, ja ze grondwettelijk hebben verkwanseld. Het argument van de Vlaamse meerderheid is op zijn best uiting van een macchiavellisme dat ik niet deel, omdat ik ook de Walen hun soevereiniteit gun, op zijn slechtst een drogreden om de Vlamingen koest te houden. De lieve vrede wordt maar bewaard wanneer men niet meer verplicht wordt het eens te zijn tegen wil en dank, wanneer elke Gemeenschap zijn eigen weg kan gaan. Het is eerst vanuit de eigen autonomie dat men zinvol gemeenschappelijke zaken kan ondernemen.

Is het behoud van het Belgisch evenwicht dan niet de beste dam tegen een groter Frankrijk en het verlies van heel Brussel ? Is het juist dat wij belangrijke federale instellingen en bevoegdheden moeten instandhouden omwille van Brussel ?

De strategie van het "Belgisch evenwicht" Brussel / federatie steunt nergens op. Men beweert dat wij de transferten naar Wallonië moeten blijven aanvaarden, alsmede belangrijke federale bevoegdheden - d.w.z. bevoegdheden waaraan inherent is dat zij niét in het Vlaamse belang worden uitgeoefend, om deel te hebben aan de macht in Brussel.

Dit is onjuist omdat blijkt dat wij geen deel hebben aan de macht in Brussel. Brussel wordt sedert vele maanden bestuurd zonder meerderheid aan Vlaamse kant. En de taalwetgeving wordt voortdurend geschonden. Dit is ook onjuist omdat Franstalig Brussel er niets aan heeft dat wij in geld in Wallonië pompen. Waarom in godsnaam zouden zij in ruil daarvoor de macht delen met de Brusselse Vlamingen ?

Het is dan ook veel beter om met Wallonië en Franstalig Brussel afzonderlijk te onderhandelen op basis van de verschillende noden van elk van hen :

- aan Wallonië bieden wij volledige autonomie én "buitenlandse" investeringen in ruil voor de afschaffing van de federale instellingen : een win-win-voorstel.

- aan Brussel beiden wij kulturele autonomie én op elkaar afstemmen van economische belangen in ruil voor machtsdeling te Brussel en politieke banden met Vlaanderen : ook een win-win-voorstel.

Vlaamse vrienden, tussen dit en volgend jaar moet een grote stap worden gezet. Een zeer grote stap. De Vlaamse Beweging is eensgezind. Vandaag werd de verzoening rond de Ijzedevevaart formeel bekendgemaakt. Ook over het minimumprogramma voor 1999 is er eensgezindheid. Overheveling van de gehele gezondheidszorg en een homogene fiskale bevoegdheid ter grootte van de gehele personenbelasting naar de vier gemeenschappen (Vlaamse, Waalse, Duitse en Frans-Brusselse) zijn daarbij het minimum. Nu de Europese muntunie beslist is, en de bestaansreden voor de huidige federale regering is weggefallen, moeten wij de Vlaamse politici voor hun verantwoordelijkheid plaatsen. Minister-President Van den Brande neemt die en wij moeten zijn strategie, zoals gisteren verkondigd in Turnhout, ten volle steunen. Zeg ook aan de anderen luidop wat meer en meer Vlamingen die dat vroeger niet zeiden aan mij komen zeggen : het aanmodderen heeft nu lang genoeg geduurd. En gedenk hen die niet luisteren willen in uw gebeden, maar niet in het stemhokje. Kies Vlaanderen vrij. Kies op federaal vlak voor partijen die beloven géén regering te vormen zonder een drastische overheveling van bevoegdheden en vermindering van transferten. *Let op uw saeck.* Hoed U voor een voortzetting ten derde male van de huidige regering en het huidige kontrafederale beleid. Reeds in de Bijbel staat geschreven : "*eer de haen driemaal kraait, heeft hij U driemaal verloochend.*"

Herinner U onze voorouders die meer moed tot vrijheid hadden, toen zij het *Plakkaat van Verlaetinghe* afkondigden en de Spaanse machthebbers buitensetten. Zij hebben geschiedenis gemaakt. Hun verklaring was het voorbeeld voor de Amerikaanse *Declaration of Independence*, vorige zaterdag precies 222 jaar geleden.

Opdat Vlaanderen, ons Land, in 2002 lidstaat zou zijn in het Europa waarvan deze stad de kulturele hoofdstad zal zijn.

¹ Met "Duytsch" werd niet het Hoogduits bedoeld, dat tegenwoordig Duits wordt genoemd, maar wel het "Nederduytsch", tot in de negentiende eeuw nog de gebruikelijke naam voor de Nederlandse taal, die in de veertiende eeuw nog nauwelijks te onderscheiden was van de nedersaksische variant van het Nederduits die in het Noorden van het huidige Duitsland en rond de Oostzee werd gesproken. Nederduits was de taal vande Hanze.

De taak van de intellectueel in de huidige maatschappij een tweede reactie

Matthieu Snyckers

De lezing van de voorzitter werd na de ledendag nog ingrijpend gewijzigd. De tekst in *Vivat Academia* nr. 98 brengt bij tot een aanvullende reactie, met name betreffende twee aandachtspunten: (1) de secularisatie en (2) de weg van Vlaanderen in de toekomst.

(1) Secularisatie.

In het hoofdstuk over "De doorgever van betekenis", een model van de intellectueel staat vermeld (p. 29):

"In zekere zin bestaat onze taak als intellectueel, vandaag erin om de secularisatie in ruime zin - die onze cultuur teistert - te stoppen, om terug zin te leren zien in datgene wat ons ten dele overstijgt, datgene wat niet tot enkele gemakkelijke axioma's kan worden herleid. De secularisatie stoppen begint met te erkennen dat er iets is dat onze gemeenschap (op verschillende niveaus) constitueert, en dus de gemeenschap overstijgt.....".

Gezien veel discussies verstarren omdat aan woorden verschillende betekenissen kunnen worden gegeven, ben ik eerst in de "Van Dale" gaan opzoeken welke betekenis er aan secularisatie wordt gegeven. Daar staat vermeld:

"1. verwereldlijking; - (hist.) het proces waardoor de voornaamste sectoren van het maatschappelijk leven onttrokken worden aan de Kerk en het geloof; - (thans) het proces waardoor het geloof betrokken wordt op het leven in de maatschappij en de godsdienst wordt beschouwd als een op het Evangelie geïnspireerd maatschappelijk en politiek geëngageerd-zijn met de menselijke problemen". Betekenissen 2. en 3. hebben betrekking op érandeffecten van secularisatief en vermeld ik derhalve niet.

We leven inderdaad in een tijd waarin de secularisatie (in de historische betekenis) zich verder zet. Dat is een stroming die zich spontaan in gang zette onder invloed van een veranderend wereldbeeld. In filosofische termen beleven we nu het tijdperk van het postmodernisme, een tijdperk waar de grote verhalen die het modernisme nog kende achterhaald werden. De opvattingen van Plato, Kant, Hegel, van het boeddhisme, het hindoeïsme en de christelijke leer zijn achterhaald. Zij meenden dat ons heelal naar de oneindig goede ethiek moest evolueren, met de bevrijding van de geest van de materie als gevolg en dat de mens als een soort vehikel, dat uit materie en geest bestaat, die taak moest helpen verwezenlijken. Die grote en heel krachtige eenheidsgedachte is niet langer in evenwicht met het huidige wereldbeeld. Het huidige model van het ontstaan en de evolutie van het heelal evenals het model van de evolutie van het leven geven geen ondersteuning meer voor een ideeëngoed dat de mens zich ooit heeft moeten maken om toch de indruk te krijgen dat dit heelal en zijn eigen bestaan een zin hadden; een zin die hij blijkbaar niet meer vond in zijn dagelijks leven.

Tijden veranderen en daarmee evolueren de doelstellingen die wij nodig hebben om in deze complexe wereld te overleven. Onze grootste bedreiging is niet langer hoe deze wereld er bij zijn einde zal uitzien, want dan zal onze aarde en dus ook de mensheid op die aarde al lang verdwenen zijn. Onze eigen omgeving is onze grootste bekommernis geworden en dat mag ons niet overstijgen. Ik heb het bijzonder moeilijk als men verwijst naar zaken die ons overstijgen. Die zijn er, dat is zelfs wetenschappelijk aantoonbaar. Maar dat betekent tegelijkertijd dat we er niets van weten of kunnen weten en dat we er dan ook niets zinnigs over kunnen zeggen, anders gezegd, laten we daarover zwijgen. In dat overstijgende probeert de mens *ëde weg*, zijn geleide, te vinden. We moeten echter niet zo hoog grijpen om een eenheidsgedachte op te bouwen. Met een aarde die steeds meer één groot dorp wordt en waarbij menselijke activiteiten die in een deel van die aarde gebeuren hun uitwerking over het geheel van de aarde kunnen hebben, waarbij de atmosfeer van Amerika even later onze atmosfeer wordt, zouden we onze aandacht beter richten op hetgeen gemeenschappelijk voor onze mensheid: en dat is ons eigen leefmilieu. Daar moeten we een groot verhaal rond bouwen. Die soort secularisatie heeft de mensheid nodig. Wij als ouderen hebben het recht niet de weg van de jongeren af te sluiten. De meesten onder hen hebben het geloof in de grote "ons overstijgende" verhalen verloren. Het mooiste bewijs daarvan werd door hunzelf geleverd in een tiental afleveringen die ze brachten in "Het Magazine van de Standaard" van maart tot april 1995. Daarin lieten ze onverbloemd zien dat ze op zoek zijn naar een nieuw verhaal dat hun het gevoel kan geven van een zinvol leven. Ze blijven echter beangstigd achter als ze zien welke aarde wij aan hun doorgeven en voelen zich niet bij machte onze fouten te herstellen.

Wij hebben hun inderdaad een ecologisch belaste en geestelijk gefragmenteerde (post-moderne) wereld nagelaten. Dat is het gevolg van mechanismen die we zelf niet in de hand hebben, maar waarvoor we wel samen moeten zoeken naar oplossingen.

(2) De weg van Vlaanderen in de toekomst.

Ik sta volledig achter een pleidooi dat we een rechtmatige plaats voor Vlaanderen moeten opeisen in de toekomst. In de schizofrene wereld van de toekomst, met een economisch en een sociaal luik, waarin economische mechanismen drijven naar schaalvergroting, waarin de natiestaat aan invloed zal inboeten en waarin de afstand tussen de plaats waar de beslissingen worden genomen en de burger steeds groter worden, zal de mens gedreven worden naar cocooning. Wereldwijd zien we de tendens ontstaan dat volkeren terug op zoek gaan naar hun etnische of historische identiteit. Ook de Vlaming ontsnapt niet aan dat proces. Hij stelt zich de vraag wat zijn plaats gaat zijn in een politiek en economische eengeworden Europa. Hij wordt echter nog meer in die richting gedreven door spanningen in de eigen natie. Dat wij Vlamingen recht hebben op onze eigen plaats in het culturele gebeuren van de toekomst en dat Vlaanderen niet laat tornen aan zijn grondgebied hoeft voor mij geen betoog. Die behoren tot de meest primitieve reflexen van de mensen en zelfs van de dieren. Maar wij moeten die rol niet langer vanuit een underdog positie nastreven. We hebben de beste middelen ter beschikking om die doelstellingen op een waardige manier te bereiken. We leven in een Vlaanderen dat zich op enkele tientallen jaren heeft opgewerkt tot een industriële macht. In de eigen Belgische context is

Vlaanderen de sterkste economische macht geworden. We kunnen de materialistische doelstellingen van de economie als verderfelijk beschouwen, maar ze geeft ons het sterkste wapen om onze rechtmatige plaats in een Europa van morgen op te eisen. Elk volk heeft zijn totem nodig, waarrond het zijn fierheid kan uitbouwen. Laten we die fierheid opbouwen rond waardige idealen. We kunnen terugblikken op een belangrijk cultureel erfgoed en op een recent verworven economische sterkte. De onderdrukking die we eeuwenlang hebben gekend heeft ons daarbij geholpen en zal ons nog verder helpen. Die onderdrukking heeft van ons een volk gemaakt dat niet zo maar in lijn met het gezag loopt, maar dat alert en inventief moest zijn om in moeilijke omstandigheden te overleven. De vooruitgang die we boeken geeft ons de motivatie om op de ingeslagen weg voort te gaan. De strijd die we als Vlamingen moeten voeren, moet gedaan worden op basis van de elementen die het aanzien en de fierheid van volkeren nu bepalen en dat zijn: economische sterkte en wetenschappelijke, technologische en culturele verwezenlijkingen. De weg die Vlaanderen heeft ingeslaan wordt ondersteund door het Vlaamse beleid.

We moeten de Vlaamse strijd niet langer op straat uitvechten. We beschikken over veel krachtiger en waardiger middelen.

Laten we de overtuiging van binnenin groeien en de strijd met realistische fierheid voeren.

Matthieu Snyckers Dr. Sc.

Korte repliek bij (1).

Wat men niet met zekerheid kennen kan, daarover moet men zwijgen ... Ook Wittgenstein vertrok van die maxime. In zijn latere ontwikkeling heeft hij dit genuanceerd : het komt erop aan in te zien dat men daar inderdaad niet op dezelfde wijze over kan praten, dat men die zaken kan uitleggen zoals zaken die wij wel wetenschappelijk kunnen kennen. Het spreken daarover moet in een ander "taalspel" geschieden. In mijn tekst wordt dan ook niet beweerd dat wij datgene wat ons overstijgt kunnen kennen op dezelfde wijze als in de wetenschap. Maar dat betekent niet dat datgene wat ons overstijgt betekenisloos is; het gaat wel om een andere vorm van betekenis dan de wetenschappelijke kennis.

Matthias E. Storme, Dr. iur., M.A. (Philos.)

Wetenschap en Samenleving

Lezingencyclus

Europa: Uitdagingen en perspectieven

Wetenschap en Samenleving

Deze cyclus beoogt studenten, doctorandi én het brede publiek samen te brengen om geïnformeerd te worden en te debatteren over belangrijke maatschappelijke ontwikkelingen. Hij wil aan zetten tot vakoverschrijdend denken, de horizon verruimen en een helder baken bieden aan een geïnteresseerd maar overgeïnformeerd publiek dat nood heeft aan analyse en synthese. Hij vormt als dusdanig een Studium Generale op academisch niveau

Thema 1998-99

Niet alleen de invoering van de euro doch allerlei ontwikkelingen op Europees niveau verantwoorden een grondig debat over de aan gang zijnde evolutie. Europa wordt langzaam meer een realiteit, doch hoe verhoudt de Europese constructie zich tot het nationaal gevoel, de culturele identiteit, het burgerschap? Welke zijn de perspectieven op het gebied van de rechtsbedeling, de politieke participatie, de verdeling van welvaart en arbeid, wetenschap en cultuur?

Organisatie

De Universiteit organiseert deze cyclus in samenwerking met de Katholieke Hogeschooluitbreiding, het Verbond de Vlaamse Academici, het Frans Masereelfonds, het Humanistisch Verbond en het Fonds Craeybeckx-Detiège-Grootjans

Deelnemerkosten

De leden van het V.V.A. hebben gratis toegang tot deze lezingencyclus indien zij inschrijven via ons secretariaat te Antwerpen.

Informatie

Mevrouw Chris Monteyne

Universiteitsplein 1, 2610 Wilrijk

tel: 03/820 20 09

fax: 03/820 21 30

epost: monteyne@uia.ua.ac.be

Programma

Ontstaan, heden en toekomst van de Europese gedachte

W. De Clercq, Minister van Staat, Europees volksvertegenwoordiger
12 oktober 1998

De burger en Europa: het democratisch deficit ?

R. Foqué, hoogleraar KU-Leuven
19 oktober 1998

De rechtzoekende in Europa

K. Lenaerts, Europees rechter, hoogleraar KU-Leuven
26 oktober 1998

De consument in Europa

K. Van Miert, lid van de Europese commissie
9 november 1998

Europa als job-killer

A.P.W. Melkert, voormalig Nederlands Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
16 november 1998

De wetenschap in Europa

F. Adams, hoogleraar UIA
23 november 1998

Europa als multiculturele samenleving

K. Raes, hoogleraar RUG
30 november 1998

Wordt de cultuur beter in Europa?

G. Mortier, iredoctor UA
7 december 1998

alle lezingen gaan door om 20.00 u
AULA-gebouw van de UIA, Universiteitsplein 1, 2610 Wilrijk

FEEST-MEETING : VLAANDEREN STAAT IN EUROPA.

FEEST-MEETING 15 NOVEMBER 1998 OM 14.30 u
Elisabethzaal, Koningin Astridplein, Antwerpen

Feestprogramma met getuigenissen, projectie, artistieke optredens en zang.
Slotrede door prof. Matthias Storme (algemeen voorzitter VVA)

Bestel nu reeds uw kaarten via het VVA-secretariaat

tel: 03-248 63 63

fax: 03-248 16 05

e-post: staat@vlaanderen.org

door betaling (inb. 35 Fr. verzendingskosten) op rek. nr. 436-6202111-87

prijs : 250 Fr.

groepen vanaf 20 deelnemers : 100 Fr.

jongeren tot 12 jaar en gepensioneerden : 150 Fr.

Ons adres:

ALGEMEEN SECRETARIAAT:

algemeen secretaris: Machteld LENOIR

Vlamingdam 2, 8000 Brugge

tel/fax: 050/34 57 25

e-mail: vva@vlaca.org

ADMINISTRATIEF SECRETARIAAT:

administratieve bediende: Frank CEULEMANS

Camille Huysmanslaan 93, 2020 Antwerpen

tel: 03/237 93 92

fax: 03/248 16 05